KARL MARX

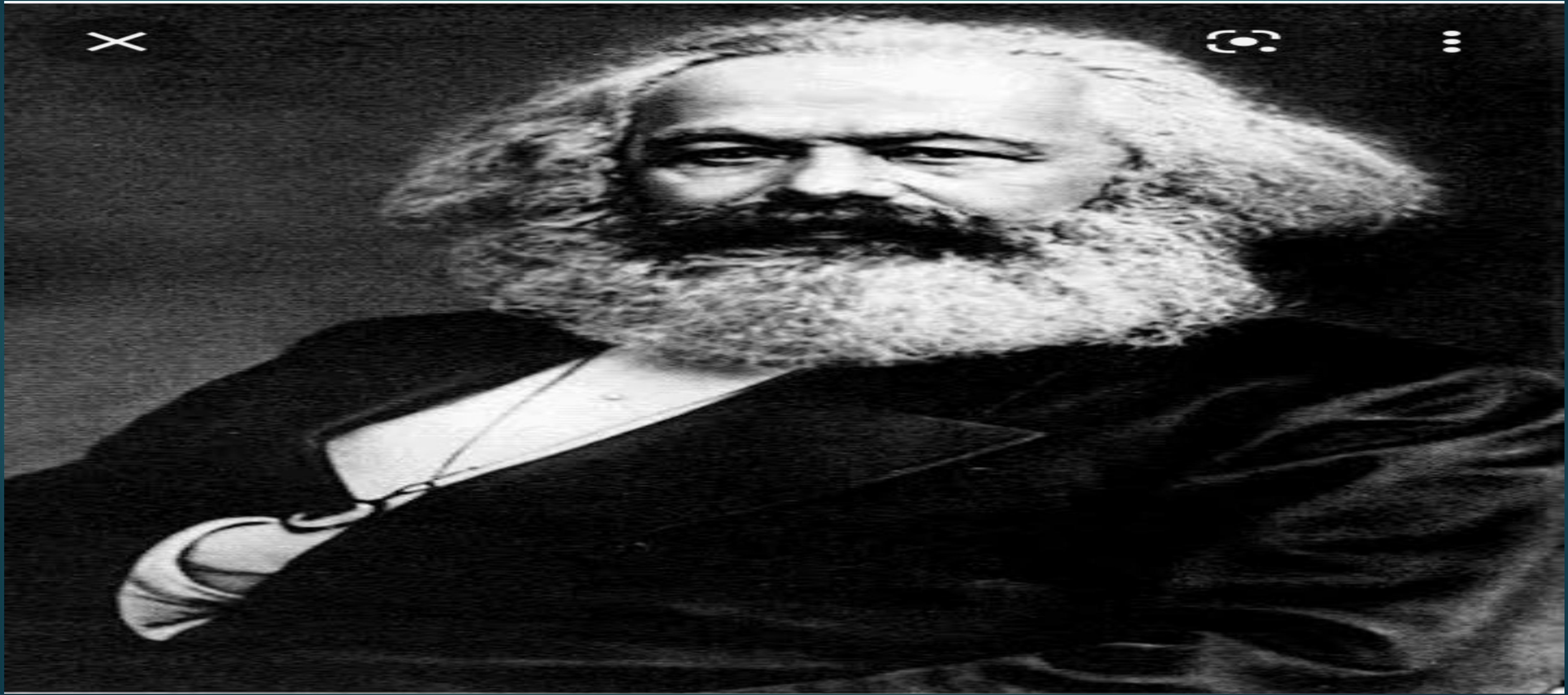

INTRODUCTION

- ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸਮਾਜਵਾਦ ਨੂੰ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਜਨਮਦਾਤਾ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਸਨ । ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ – ' ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ – ਪੱਤਰ' ਅਤੇ 'ਦਾਸ ਕੈਪੀਟਲ' ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ । ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ – ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਸਾਮਵਾਦ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਇੱਕ ਵਿਧੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ । ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ , ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਨੂੰ ਸਮਾਜਵਾਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ –ਵਰਗ – ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਰਗ ਦੁਆਰਾ ਸੱਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ।

LIFE HISTORY OF KARL MARX

- BIRTH AND EDUCATION:

ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦਾ ਜਨਮ ਜਰਮ

ਨੀ ਦੇ ਰਾਇਨ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਟ੍ਰੇਵਸ ਨਗਰ ਵਿਚ ਇਕ ਯਹੂਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ 5 ਮਈ , 1818 ਈ. ਨੂੰ ਹੋਇਆ

ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਹੈਨਰਿਕ ਮਾਰਕਸ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਸਨ , ਪਰ ਤਤਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਯਹੂਦੀ ਵਿਰੋਧੀ

ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਬਦਲ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਈਸਾਈ ਬਣ ਗਏ। ਮਾਰਕਸ ਤੇ ਇਸ

ਦਾ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ।

ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਟ੍ਰੇਵਸ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਇਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ।

ਉਸ ਦੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸਭਾਅ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਵਿੱਦਿਆ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਧਿਐਨ

PROFESSION AND MARRIAGE

- ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਆਪਣੀ ਰਸਮੀ ਵਿੱਦਿਆ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਇੱਕ ਅਖ਼ਬਾਰ Rhcinische Zeitung ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਬਣ ਗਿਆ । ਮਾਰਕਸ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ , ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦਾ ਮੋਢੀ ਬਣਨ ਦਾ ਮਾਣ ਲਿਖਿਆ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਉਹ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ । ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਉਸ ਅਖ਼ਬਾਰ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਜਿਸਨੂੰ ਜਰਮਨ ਸਰਕਾਰ ਸਹਿਣ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ । ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੇ ਜਰਮਨ –

ਚ ਉਸ ਦਾ ਜੇਨੀ ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਅਮੀਰ

ਧਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪਲ ਕੇ ਵੱਡੀ ਹੋਈ ਸੀ ,

ਸ ਦਾ ਸਾਥ ਨਿਭਾਇਆ ।

DEATH

- 1881ਵਿੱਚ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜੇਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਜੇਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦੇ ਦੁੱਖ , ਆਰਥਿਕ

  ਤੰਗੀ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਮਾਰਕਸ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 14ਮਾਰਚ ,1883 ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

  ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜੇਨੀ ਦੀ ਕਬਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਾਈਗੇਟ ਦੇ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਦਫ਼ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ,

  ਜਿੱਥੇ ... ਚ ਅਤ ... ਨੂੰ ਦਫ

  ਨਾਇ

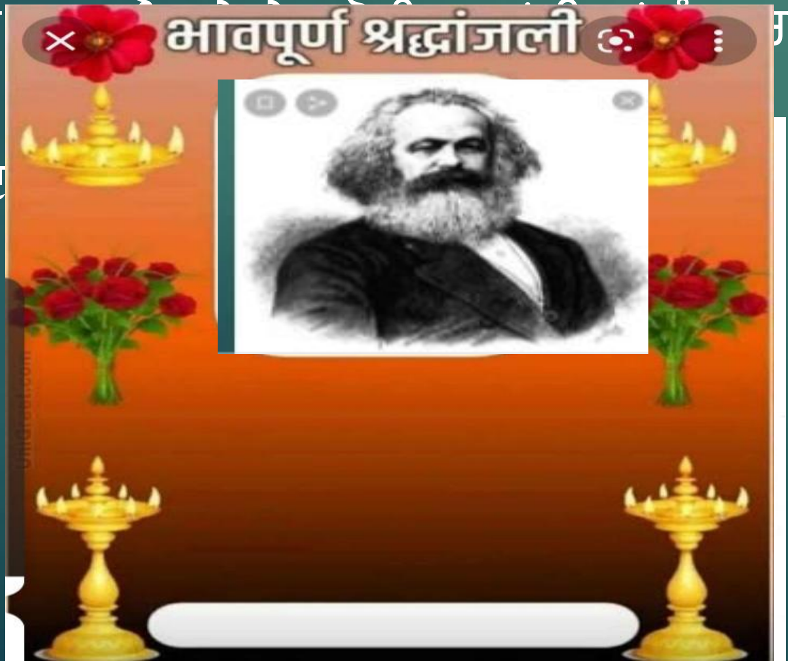

WORKS

1. Das Capital (1867)
2. Communist Manifesto (1848)
3. Class Struggle in France (1848)
4. The Critique of Political Economy (1859)
5. Value, Price and Profit (1865)
6. The Civil War in France (1871)

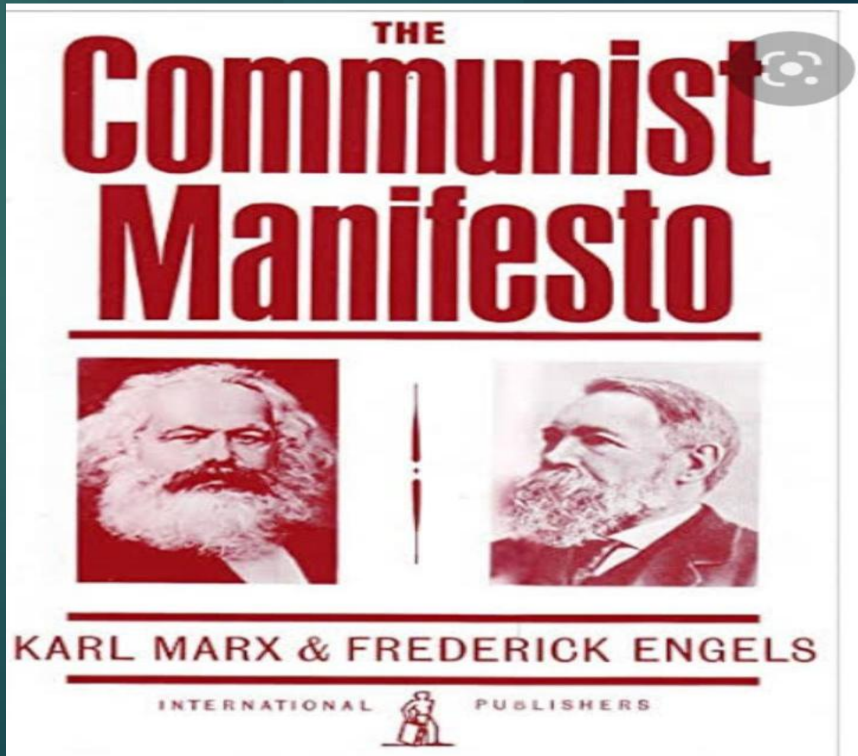

ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਚਾਰ

1. ਵਿਗਿਆਨ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦਾ ਪਿਤਾਮਾ
2. ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਭੌਤਿਕਵਾਦੀ ਵਿਆਖਿਆ
3. ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਰਾਜ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ
4. ਦਵੰਦਾਤਮਕ ਭੌਤਿਕਵਾਦ
5. ਵਾਧੂ ਮੁੱਲ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ
6. ਵਰਗ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ
7. ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦਾ ਸਵੈ- ਨਾਸ਼ ਜਾਂ ਖਾਤਮਾ
8. ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਰਗ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ
9. ਵਰਗ ਰਹਿਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ
10. ਧਰਮ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ

CONCLUSION

- ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ

ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਰਕਸ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸੁਭਾਵਿਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਸੰਸਥਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਸੀ। ਉਹ

ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਕਰਨੀ

ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਧਰਮ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ

ਵਾਧੂ ਮੁੱਲ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ , ਵਰਗ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ , ਆਦਿ।